

Γράφει ο ΠΑΝΟΣ ΛΑΖΑΡΑΤΟΣ *

Το μυστικό του Δικαστή

Ο «ΔΙΚΑΣΤΗΣ», του Θανάση Διαμαντόπουλου, κυκλοφόρησε πριν από λίγες ημέρες σε εξαιρετική εκδοτική μορφή από τις **ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ»** και από την πρώτη στιγμή φαίνεται να καταλαμβάνει μια σημαντική θέση στα λογοτεχνικά πράγματα της χώρας για πολλούς λόγους. Ειδικότερα: Το βιβλίο αυτό δεν είναι μόνο ένα ιστορικό - πολιτικό - ερωτικό θρίλερ, που διαβάζεται απνευστί, με άλλα λόγια ό,τι πιο γοητευτικό μπορεί να προσφέρει η λογοτεχνία. Στο κείμενο, όπου ο λογοτέχνης και ο διανοούμενος ισορροπούν ιδανικά, η Λογοτεχνία είναι πρόσχημα για την Ιστορία όπως ακριβώς και η Ιστορία είναι πρόσχημα, βάση και υπόστρωμα για τη Λογοτεχνία. Η μεγάλη αρετή του συνίσταται στο ότι το ιστορικό, το θεσμικό, το πολιτικό, το λογοτεχνικό, το δοκιμιακό και το ερωτικό στοιχείο και ύφος γραφής δεν διακρίνονται, παρά συνιστούν μια γοητευτική, αναπεπταμένη, αξεδιάλυτη ενότητα. Πρόκειται για ένα ξεχωριστό μυθιστόρημα, ανοιχτό στο απρόβλεπτο, στο μυστηριακό, στο αθέατο, σε ό,τι μας υπερβαίνει.

Μάλιστα, έχει στοιχεία φιλμ νουάρ και ο ίδιος ο Διαμαντόπουλος κάνει ένα πέρασμα «χιτασκοπικό» μέσα από τις σελίδες του.

Όπως με δίδαξε ο Θεόδωρος Αγγελόπουλος, στην Ιστορία το συλλογικό και το προσωπικό στοιχείο συνεχονται αξεδιάλυτα. Στον «Δικαστή» του Διαμαντόπουλου, καλό και κακό συνυπάρχουν στο ίδιο πρόσωπο, με τον γοητευτικό τρόπο που η αθωότητα και η ενοχή συμπεκνώνονται σε ενιαίο μείγμα στην «Ασκητική» του Καζαντζάκη, στο πρόσωπο του Γιάννη Αγιάννη των «Αθλίων», του «Ντέμιαν» (Αδραξάς) και στους ήρωες, πρωτίστως τον Δρα Μυς, στο συγκλονιστικό «Κονφιτερό» του Καμπρέ. Ο «Δικαστής» μιλάει για δυσάρεστες αλήθειες, χωρίς να δίνει δεκάρα για τις αντοχές της κοινής γνώμης σε οριακά ζητήματα του ελληνικού ιστορικού παρελθόντος (εμφυλιακά στρατοδικεία, εκτέλεση Παγκρατίδη, του λεγόμενου «δράκου του Σέιχ Σου», δίκες βασιανιστών της χούντας, δίκη Ανδρέα Παπανδρέου, κυβέρνηση Τσολάκογλου κ.ο.κ.). Σχεδόν πάντα, δε, ο «Διαμαντοπούλειος» Δικαστής αδιαφορεί για την πολιτική ορθότητα των απροσδόκητων συμπερασμάτων του. Όπως τόνισε και ο Πέτρος Τατσόπουλος, μέσω του ήρωά του φυσικά, ο συγκεκριμένος **συγγραφέας** «απεχθάνεται την "κορεκτίλα"».

Το μεγάλο μυστικό του «Δικαστή» -αυτό που αναδρομικά αποκωδικοποιεί, εξηγεί και νοηματοδοτεί πολλές από τις αφηγήσεις του συγγραφέα- αποκαλύπτεται στις τελευταίες σελίδες. Ωστόσο, το ενδιαφέρον του έργου βρίσκεται σε κάθε σελίδα του. Σχεδόν από την πρώτη γραμμή.

Πράγματι, ουδείς έως σήμερα έταμε έτσι τη νεότερη ελληνική Ιστορία, από τον Εθνικό Διχασμό έως το Μάτι, μέσα από το βλέμμα ενός δικαστή, με το νυστέρι νομικού και με άξονα -κύριο αλλά όχι μοναδικό, ασφαλώς- σημαντικές δίκες που σημάδεψαν τον τόπο. Επιπρόσθετα, η γλώσσα του Δια-

μαντόπουλου είναι απολαυστική και τα νομικά του άψογα. Επειδή, λοιπόν, όπως λέει ο Ελύτης, στον ταξιδιωτικό του σάκο παίρνει κανείς μόνο ό,τι βαθιά αγαπάει («όπως τις έραται»), το συγκεκριμένο βιβλίο θα μπει στον δικό μου σάκο και ποτέ δεν θα ξαναβγεί από αυτόν.

*Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών